Klasik Filoloji Topluluğu Kulübü'nün 8-11 Aralık Tarihleri Arasında Düzenlemiş Olduğu Aphrodisias-Hierapolis-Laodikeia-Tripolis Eğitim Gezisi İzlenimleri:

Gezi başlangıcı

8 Aralık 21.30'da Edebiyat Fakültesi'nden yapıldı. Gece 1 sularında Susurluk'ta yemek arası verildi. Kahvaltı için Buharkent'te bir restoranda durduk. Restoran'da bulunan görevliler 47 kişilik kafilemize karşı yetersiz kalınca biz de yardım ettik. Dayanışma içinde atlatılan kahvaltının ardından yolumuzun kalan kısmını tamamladık ve ilk durağımız Aphrodisias'a vardık.

Aphrodisias

Aph.1- Tiberius Portiko Frizleri Kent ve müze olarak iki ayrı bölümde gezdiğimiz Aphrodisias'ın başlangıcında bizi Tiberius Portikosu frizleri karşıladı. Yunan geleneğinden ziyade Roma geleneği daha gerçekçi, ve hatta olduğu gibi yüzleri tasvir ettiği fark edildi.

Aph.2 - Tetrapylon ve Cadde Frizlerden sonra bizi Tetrapylon ve ona bağlanan cadde karşıladı. Cadde Sebasteion, Agora ve Tiyatro'ya kadar uzanıyor. İlerlediğimizde Tetrapylon'un çaprazında bulunan mezar, bu kentin yeniden ayağa kaldırılmasında büyük rol oynamış Kenan Erim'e ait.

Aph.3 - Aphrodite Tapınağı Şehrin o dönemki sakinlerinin kült olarak Aphrodite etrafında toplandığını öğrendik. Ve aynı zamanda bu tapınak dahil çoğu yapıyı da M.Ö. 1 yüzyıla tarihlenen dönemin önde geleni Zoilos tarafından yaptırıldı.

Aph.4 - Bouleuterion bulunduğu dönemde üstü çatı ile kapalı olan bu bina adını aldığı meclis toplantıları, tiyatro gösterileri ve buluşma alanı olarak kullanılıyordu.

Aph.5 - Stadyum En iyi korunan yapılardan birisinin de stadyum olduğu fark ettik. 25-30 bin kişiye ev sahipliği yapabilen bu yapı basamaklarında zamanının insanları tarafından kazınmış olan grafitiler ile dolu. Stadyumda gladyatör ve vahşi hayvan dövüşlerinin yanı sıra koşu, güreş, disk ve cirit atma yarışmaları da düzenleniyordu. Ayrıca stadyumun doğu kısmı sur olarak da kullanıldığını ve acele bir şekilde inşa edildiğini öğrendik.

Aph.6 - Hadrianus Hamamları Hadrianus'a adanmış bu hamamlar geometrik desenlerle kaplı olması ile dikkatimizi çekti. Osmanlı hamamlarının atası olan Roma hamamlarının nadide bir örneğiydi. Caldarium (sıcaklık), Tepidarium (ılıklık), Sudatorium (terleme odası), Frigidarium (soğukluk), Apodyterium (soyunma odası) bölümlerine sahip.

Aph.7 - Güney Agorası 200 metre uzunluğundaki kentin ikinci büyük meydanı. Girişte görmüş olduğumuz frizler bu agoranın tepelerinde bulunmaktaydı.

Aph.8 - Piskoposluk Sarayı Bouleuterion'un yanında kalan bu yapı üç apsisli (3 yapraklı yoncaya benzer) bir odaya sahip olmasından ötürü bulunduğu kentteki binalardan farklı bir yapıya sahipti. Bu binada Geç Roma Dönemi'nde kentin ileri gelen yöneticileri ve sonraki dönemlerde piskopos sarayı olarak kullanıldığını öğrendik.

Aph. 9 - Tiyatro 7250 kişilik kapasiteye sahip olan bu tiyatronun her kademesi ayrı bir sınıfa konukluk yapıyordu. Hiyerarşide en yüksek olan sınıfın bulunduğu basamaklar daha fazla ayrıntıya sahipti. 7. yüzyılda yaşanan depremden sonra bu tiyatronun tiyatronun üzeri kapatılıp üzerine evler yapıldığını öğrendik.

Aph. 10 - Sebasteion görkemli bir görüntüye sahip bu yapı Aphrodite'ye ve Roma İmparatorları'na adanmış bir tapınaktır. Latince Augustus'un eş anlamlısı olan Yunanca Sebastos sözcüğünden hareketle bu isim verilmiştir. Kabartmalarda bazı imparatorlara rastlayabiliyoruz.

Aphrodisias Müzesi

Kentin kazılarından çıkarılan eserler bu müzede muhafaza ediliyor. Rölyeflerin bulunduğu salon sizi büyülüyor, kenti gezmenin yanında burada birisi saatler geçirebilir her bir eseri incelemek adına.

Hierapolis

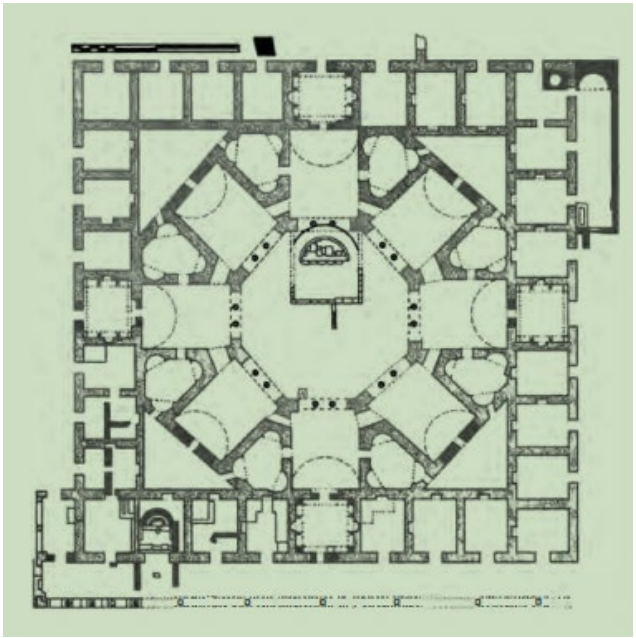
Gezimizin ikinci gününde Hierapolis'e yaklaştığımız esnada bizi büyüleyici travertenler karşıladı. Bu kent, Roma tarafından mızrak atılmadan alınan tek bölge olabilir. Ve ayrıca fay hattı üzerinde bulunan bu şehir depremlerden ötürü yapıların üzerinde deprem izlerine rastlıyoruz. Hierapolis ayrıca bir tekstil şehriydi ve o dönem zor bulunan kırmızı boyayı ucuza getirebiliyorlardı. Güney kapısından girdiğimiz Frontinus Kapısı'ndan sonra kentte ilk durağımız;

1- Gymnasium:
Zamanının gençlerinin edebiyat ve spor derslerini aldığı bu mekan M.S. 1. yüzyılda yapılmıştır. 7. yüzyılda ise depremden ağır hasar alarak yıkılmıştır.

2- Tiyatro:
Neredeyse bütün kenti görebilen bir konuma yapılan bu tiyatro, Hierapolis'in övünç kaynağıdır. Oturma basamakları travertenden yapılmıştır. Sahnede bulunan kabartmalar kronolojik olarak mitolojik hikayelere yer verir.

3- Aziz Philippos Martyrion'u: İsa'nın havarilerinden biri olan Aziz Philippos, Romalılar tarafından öldürüldüğü yere dörtgen içine sekizgen planlı bir bina yapılıyor. Ve bu bölge Philippos'un takipçilerince bir külte dönüştürülüyor.

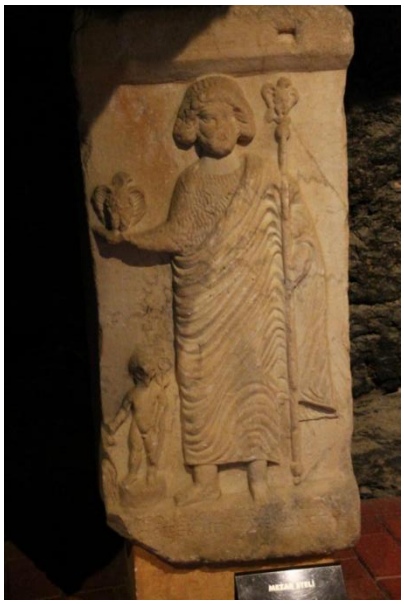
4- Mezar Kilisesi ve Aziz Philippos Mezarı: Martyrion'un yanında bulunan bu kilise ile beraber, önceden Martyrion içinde bulunan Aziz Philippos mezarı sonradan travertenden yapılan bu anıta nakledilmiştir.

5- Doğu Nekropolü: Bu kısımda çeşitli dönemlere ait lahitler, tümülüsler ve anıt mezarlara denk geldik.

6- Hierapolis Arkeoloji Müzesi: Hierapolis ve çevre kentlerde yapılan kazılardan elde edilen buluntular bu müzede sergileniyor.

7- Triton Nymphaeumu ve Bizans Hamamları: Hierapolis, su kaynaklarının bol olmasından ötürü şehre su ulaşımını kolay kılmıştır. Bu kolaylık anıtsal çeşmelerin yapılmasına vesile olmuştur. Triton Nymphaeumu iki kattan oluşuyordu.

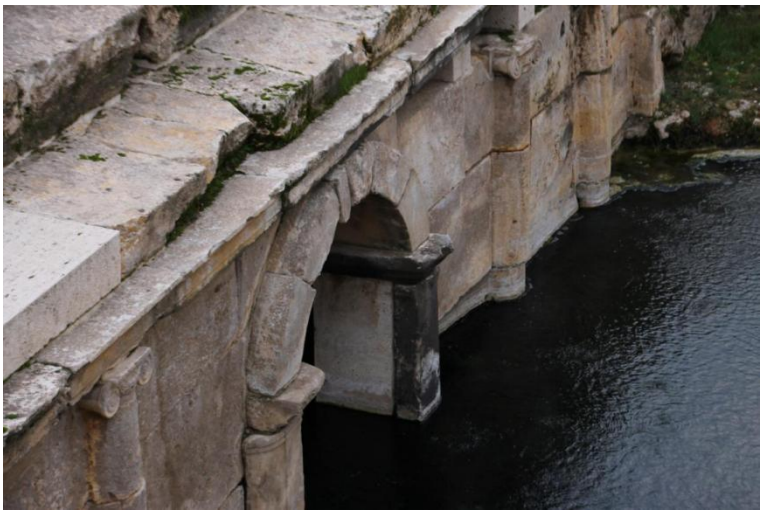
8- Frontinus Caddesi: Yol boyunca üstü kapalı bir kanalizasyon sistemine sahip bu cadde, dükkanlarla bezeliydi. 14 metre genişliğinde olan bu cadde görkemli bir kapıya da sahipti. Kapının üzerinde kapıyı kimin yaptırdığı ve kime adadığı da hala anlaşılır durumdaydı.

9- Latrina: Roma'da bulunan umumi tuvaletler, bu kentte de bulunmaktaydı. Frontinus Kapısı'ndan girince hemen solda bizi karşıladı. O dönem insanlarının tuvalet anlayışı ile kıyas yaparak benzer ve farklı yönleri tespit ettik.

10- Plutonium: Fay hattı nedeniyle ortaya çıkan bu oluşum, o dönemlerde yeraltı dünyasına ve cehenneme geçiş kapısı olarak nitelendiriliyordu. Bu yapıda bulunan suların buharı zehirlidir ve o dönemde sığırları bu zehirli gaz ile kurban ederlerdi.

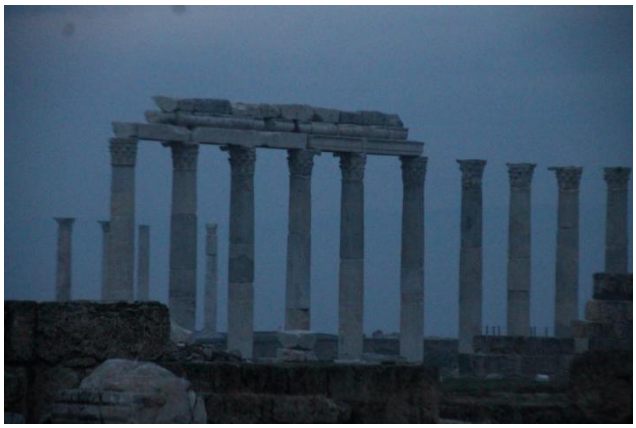
11- Kuzey Nekropolü: Hierapolis'te son olarak bizi Kuzey Nekropolü bekliyordu. Genişçe bir alana yayılan yüzlerce anıt mezar, tümülüs ve lahite denk geldik. Ve bu yapıların çoğu travertenden yapılmıştı.

Laodikeia

Hierapolis'e komşu olan bu kent 3. günümüzün durağıydı. Suriye Caddesi olarak isimlendirilen caddeden başlayan serüvenimiz yeni ayağa kaldırılan Traianus Nymphaeum'unda son buldu. Laodikeia'da bulunan yapılar başlarında tabelalarda tarihçelerini anlatıyordu. İşte kronolojik olarak sıralanmış fotoğraflarla Laodikeia:

Tripolis

Gezimizin 4. ve son durağı olan Tripolis diğer kentlere göre yüzölçümü olarak daha küçüktü ve neredeyse 1 saat gibi bir sürede Prof. Dr. Bahadır Duman ve ekibi sayesinde kentin genel hatlarına hakim bir şekilde oradan ayrıldık. Genellikle yüzeyde Roma yapıları ile karşılaştık.
Tripolis ismi üç kent anlamına gelmekte. Bu ismin verilme sebebi üç küçük yerleşimin birleşmesi sonucu büyük bir şehir haline gelmesi olduğu düşünülüyor.
Kentin merkezinde agora bulunmakta ve o agorayı çevreleyen iki adet cadde görünmektedir. Bunun yanı sıra meclis binaları, tiyatro, hamam gibi birçok yapı da bulunmakta. Bizi en çok etkileyen yapı yeraltı geçidiydi. Geç Helenistik dönem M.Ö. 1. yüzyılda yapılan ve M.S. 6. yüzyıla kadar kullanılan bu geçitte birçok dükkan (taberna) ve imalathane bulunmaktaydı.
Bu yapının bu kadar sağlam korunabilmesinin sebebi 9 metrelik bir toprak kütlesinin altında bulunuyor olduğunu öğrendik.
Tripolis'in prestijli yapılarından bir tanesi ise anıtsal çeşmesi, şelaleye benzetilen bu çeşme Hadrianus döneminde yapıldı. Sonraki dönemlerde ise çeşme yerine sarnıç olarak kullanıldığı biliniyor. Burada kullanılan sütunlar sadece Tripolis'ten değil Akdeniz'in farklı taş ocaklarından da sütunlar kullanıldığı biliniyor. Bunların en bilineni Mısır'da Nil Nehri kıyısından gelen kırmızı noktalı granitler.
Tripolis'te bulunan agora sadece market alışverişleri için değil, basamaklarından anlaşıldığı üzere eğlenceler için de kullanıldığı biliniyor. Tetrarşi döneminden sonra kullanılan onur sütunları bu agorada da görülmekte ve bu sütunların üzerinde bronz imparator heykellerine de rastlanmakta fakat ilerleyen dönemlerde bu heykeller eritildiği için kazılarda bronz heykellere rastlanmamış.
Tripolis kentinden çektiğimiz bazı kareler:

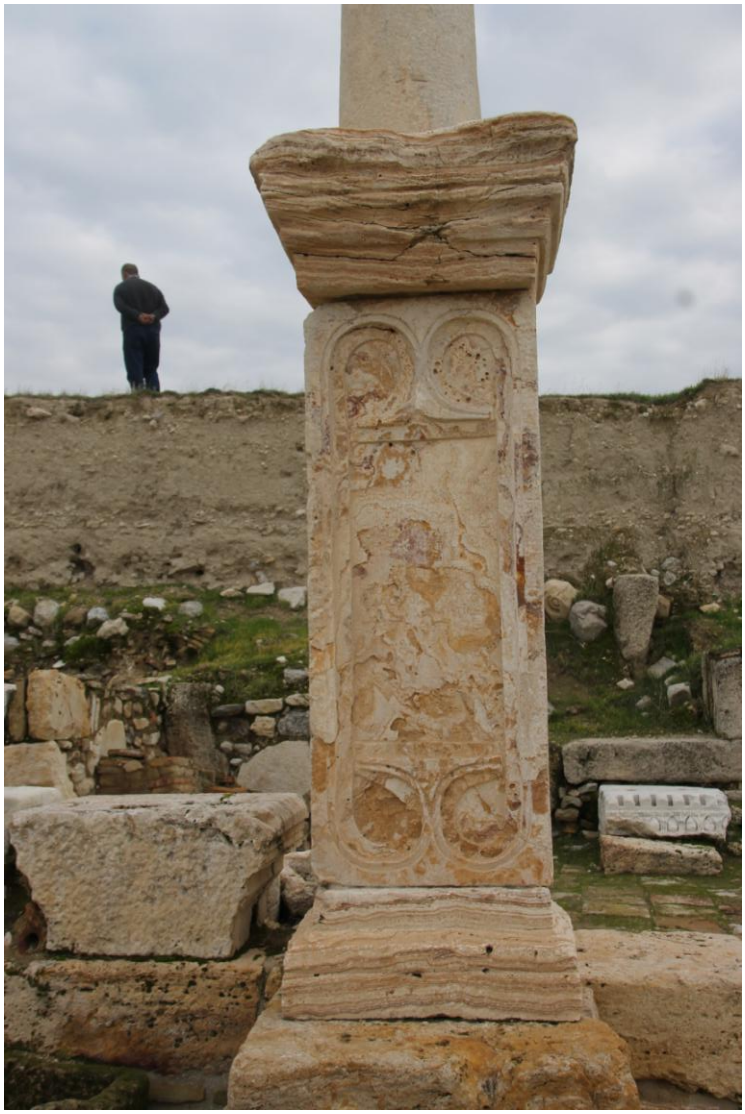
Kent Girişi

Üstte bahsettiğimiz yeraltı geçidi ve günümüze kadar korunan duvar freskleri

ΑΓΑΘΗΤΥΧΗ

Prestijli görünümüyle agora ve Mısır'dan getirilen benekli granitten yapılan onur sütunu

